

Immigratie- en Naturalisatiedienst
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Directie Specialistische Diensten en Internationale Samenwerking (SDIS)
Bureau Land en Taal (BLT)

Centraal Afrikaanse Republiek (CAR) || Rapport

Vrouwelijke genitale verminking (FGM/C)

Update

februari 2015

Inhoud

Inleiding.....	1
1 FGM/C in Afrika.....	3
Inleiding	3
Vormen van FGM/C	3
Verspreiding van FGM/C wereldwijd.....	4
Internationale stappen tegen FGM/C.....	7
Bescherming en vervolging in Nederland en Europa	8
2 Centraal-Afrikaanse Republiek (CAR)	11
Bronnen	11
Percentage gevallen.....	11
Type FGM/C.....	11
Leeftijd	11
Regionale verschillen.....	12
Etnische verschillen	14
Religieuze verschillen	15
Sociaal-economische verschillen.....	15
Nationale wetgeving tegen FGM/C	15
Rechtsgang.....	16
Houding van de overheid.....	16
Houding van de bevolking.....	17
Acties tegen FGM/C.....	17
Bescherming / onttrekking aan FGM/C	18
3 Lijst van gebruikte bronnen.....	19

Inleiding

Doel

Naar aanleiding van vragen over de actuele stand van zaken inzake genitale verminking in diverse West-Afrikaanse landen, is besloten de informatie in de Themarapportage Vrouwenbesnijdenis (FGM) in West-Afrika van 2009 (Questnr. 004153842) per land¹ te actualiseren. Het oude Themarapport komt met de geactualiseerde landenversies te vervallen, maar kan nog wel gebruikt worden in zaken van voor 2009.

De landen die in de Themarapportage Vrouwenbesnijdenis (FGM/C) in Oost-Afrika ((inclusief de Hoorn van Afrika) van december 2010 (Questnr 003877082) zijn beschreven zullen ook ieder afzonderlijk worden geactualiseerd.

Dit rapport behandelt vrouwelijke genitale verminking in de Centraal-Afrikaanse Republiek.

Indeling van dit rapport

Dit rapport begint met een algemene, geactualiseerde inleiding over vrouwelijke genitale verminking (zoals vrouwenbesnijdenis tegenwoordig wordt genoemd), hierna FGM/C genoemd (afkorting van *Female Genital Mutilation/Cutting*). Daarna volgt een beknopt overzicht van het type ingreep dat in het betreffende land gangbaar is, waarbij regionale, etnische en religieuze verschillen aan bod komen. Tevens wordt voor het land vermeld of wetgeving tegen FGM/C is ingevoerd, of daders vervolgd worden, wat de houding van de overheid en de bevolking is, welke activiteiten in het land worden ondernomen om de praktijk tegen te gaan, en vervolgens wordt beschreven – voor zover daarover informatie voorhanden is – of er beschermingsmogelijkheden zijn.

Disclaimer

Dit rapport is niet openbaar, maar bestemd voor intern gebruik. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om de in dit rapport opgenomen informatie integraal aan derden beschikbaar te stellen. De in dit rapport opgenomen informatie kan echter wel gebruikt worden in een voornemen, beschikking of ander openbaar (proces)stuk. In dat geval dient echter verwezen te worden naar de in dit rapport genoemde achterliggende, oorspronkelijke bronnen. Het is niet de bedoeling naar dit rapport of naar BLT te verwijzen als uitgevende instantie. Verwijs alleen naar de hier opgevoerde bronnen.²

Dit rapport is geschreven aan de hand van de Gemeenschappelijke EU-richtlijnen voor het verwerken van feitelijke landeninformatie (*Common EU-guidelines for processing factual COI*, april 2008). Het is samengesteld op basis van zorgvuldig geselecteerde, openbaar toegankelijke bronnen. Elke bron is vermeld middels een referentie. Alle hier gepresenteerde informatie (met uitzondering van voor de hand liggende feiten) is *gecrosschecked* met andere bronnen tenzij dit anders is vermeld in de tekst.

¹ Om te zorgen dat nieuwe informatie met betrekking tot dit onderwerp per land sneller verwerkt kan worden is gekozen om niet een verzamelrapport uit te brengen, maar om per land een eigen rapport over het onderwerp uit te brengen.

² De voetnoten bevatten beknopte verwijzingen. Volledige titelbeschrijvingen met internetadressen zijn te vinden in de lijst van geraadpleegde bronnen aan het einde van de tekst.

Alle geleverde informatie is met uiterste zorg onderzocht, geëvalueerd en verwerkt binnen een beperkte tijdsspanne.

Dit document pretendeert niet volledig te zijn en ook niet uitsluitend te geven voor wat betreft de waarde van een aanvraag voor een vluchtelingenstatus of asiel. De gepresenteerde informatie is niet per se een weerspiegeling van de mening van BLT.

Indien bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet in dit rapport worden genoemd, betekent dit niet dat de gebeurtenis niet heeft plaatsgevonden of dat de persoon of organisatie niet bestaat, alleen dat deze niet zijn teruggevonden in openbare bronnen. In deze gevallen wordt aangeraden contact op te nemen met BLT.

Ook bij twijfel over bronnen, brongebruik of inhoud, of indien u nadere achtergrondinformatie wenst, kunt u altijd contact opnemen met BLT. Zie het Intranet voor actuele informatie over de landenspecialisten. Via de interne mail is BLT ook centraal bereikbaar op naam van 'intern mailadres'.

Spelling

Bij twijfel over gebruik van namen en spelling kan contact worden opgenomen met Bureau Land & Taal.

Artikel 1F

Deze rapportage bevat informatie die in een individuele zaak kan dienen als aanwijzing dat artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag op de betrokken vreemdeling van toepassing is. Voor een nadere toelichting op de categorieën en de te volgen werkwijze kunt u mailen naar [intern mailadres](#).

1 FGM/C in Afrika

Inleiding

plaatje copyright

Vrouwenbesnijdenis³ – oftewel genitale verminking of besnijding van meisjes en vrouwen (*Female Genital Mutilation/Cutting*, hierna afgekort tot FGM/C) – is een praktijk die in grote delen van Afrika, met name in West- en Oost-Afrika, in meerdere of mindere mate voorkomt. FGM/C heeft geen directe oorsprong in christendom of islam, en wordt in verschillende culturen bij vrouwen en meisjes op verschillende leeftijden en op verschillende wijzen toegepast. Er is een algemene tendens om meisjes op steeds jongere leeftijd te besnijden. Ook wordt er steeds vaker overgegaan tot een mildere vorm waarbij niet alle weefsel wordt weggesneden (type III).⁴

FGM/C wordt door de *World Health Organization* (WHO)⁵ beschouwd als een ‘*harmful traditional practice*’. Het brengt de gezondheid van vrouwen en meisjes in gevaar en wordt beschouwd als een ernstige schending van hun mensenrechten. Er zijn geen gezondheidsvoordelen aan verbonden.⁶ FGM/C levert meisjes en vrouwen veelal sociale acceptatie door hun eigen sociale gemeenschap op. In voorkomende gevallen verhoogt het hebben ondergaan van FGM/C de huwelijkskansen.⁷

Sommige organisaties vinden de term mutilatie een te veroordelende term en zijn bang dat gemeenschappen hierdoor niet bereikt kunnen worden of dat zelfs de gewoonte ondergronds zou gaan. Daarom wordt tegenwoordig ook vaak de term ‘*cutting*’ gebruikt. UNICEF en diverse onderzoekers gebruiken nu de hybride term FGM/C.⁸

Vormen van FGM/C

De WHO onderscheidt 4 types FGM/C⁹:

- Gedeeltelijke of totale verwijdering van de clitoris en – in zeldzame gevallen – alleen de voorhuid (clitoridectomie of Type I);

³ In Nederland wordt ook wel de term VGV (Vrouwelijke Genitale Verminking) of meisjesbesnijdenis gebruikt. Zie Pharos, *Factsheet vrouwelijke genitale verminking*, januari 2013

(http://www.pharos.nl/documents/doc/factsheet_vgv.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

⁴ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf)

geraadpleegd op 09-12-2014; Pharos, *Factsheet vrouwelijke genitale verminking*, januari 2013

(http://www.pharos.nl/documents/doc/factsheet_vgv.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014; *ivm copyright*

; voor een overzicht zie de kaart van Pharos:

<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/vgv-in-de-wereld-kaart>

⁵ De WHO wordt in Nederlandstalige publicaties wel aangeduid als Wereldgezondheidsorganisatie.

⁶ WHO, *Female genital mutilation, fact sheet N°241*, februari 2014

(<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/>) geraadpleegd op 09-12-2014

⁷ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 67 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

⁸ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 7 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

⁹ WHO, *Classification on female genital mutilation (2008)*, z.d.

(<http://www.who.int/reproductivehealth/topics/fgm/overview/en/>) geraadpleegd op 09-12-2014; WHO, *Female genital mutilation, fact sheet N°241*, februari 2014 (<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/>) geraadpleegd op 09-12-2014

- Gedeeltelijke of totale verwijdering van de clitoris en de binnenste schaamlippen, met of zonder uitsnijding van de buitenste schaamlippen (excisie of Type II);
- Vernauwing van de vaginale ingang en het maken van een bedekkende afsluiting, door het wegsnijden en hechten van de binnenste en/of buitenste schaamlippen, met of zonder excisie van de clitoris (infibulatie of Type III). Bij Type III wordt de vulva meestal zodanig vernauwd dat er een kleine opening overblijft (zo dun als een luciferhoutje) voor urine en menstruatiebloed. Vrouwen worden voor de bevalling opengemaakt en soms na de bevalling opnieuw dichtgemaakt (re-infibulatie);
- Type IV — Alle andere praktijken voor niet-medische doeleinden die schadelijk zijn voor de vrouwelijke genitalia, bijvoorbeeld: het prikken, *piercen*, insnijden, schrapen en verbranden/ gevoelloos maken (*cauterization*).

Deze nieuwe classificatie is in 2008 aangenomen op grond van nieuwe inzichten en discussies. Type I en II zijn het meest voorkomend (samen ongeveer 90% van de gevallen). Type III wordt in ongeveer 10% van de gevallen toegepast.¹⁰

Omdat Type I en II niet altijd eenduidig worden geïnterpreteerd wordt de laatste jaren in *Demographic and Health Surveys* (DHS) overigens alleen gevraagd naar of genitaal weefsel is gesneden (of gekerfd/geprikt), is weggehaald of is dichtgemaakt – al dan niet genaaid ("sealed").¹¹

Re-infibulatie (herbesnijdenis), is in de WHO-definitie "het opnieuw infibuleren (sluiten) van het genitale weefsel na een bevalling waarbij defibulatie (opening van het litteken) noodzakelijk was."¹²

Verspreiding van FGM/C wereldwijd

Het meest recente overzicht van onderzoeksgegevens is door UNICEF (2013) gepubliceerd, op basis van *Demographic Health Surveys* (DHS¹³) en *Multiple Indicator Cluster Surveys* (MICS¹⁴) in meer dan 30 landen. Het meest recente onderzoek is van 2012 (Ivoorkust) maar van sommige landen is het onderzoek erg oud: 2004 (Kameroen), 2002 (Eritrea), of 1997 (Jemen).¹⁵

In 27 (Zuid-Sudan is nog niet apart meegeteld) van de 53 landen in Afrika bestaat de gewoonte om meisjes te besnijden.¹⁶

¹⁰ Voor bespreking van de nieuwe classificatie, zie WHO, *Female genital mutilation, fact sheet N°241*, februari 2014 (<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/>) geraadpleegd op 09-12-2014

¹¹ PRB, *Female Genital Mutilation/Cutting: data and trends*, update 2014 (<http://www.prb.org/pdf14/fgm-wallchart2014.pdf>) geraadpleegd op 09-12-2014; WHO, *Eliminating female genital mutilation*, 2008 (http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241596442_eng.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014. Voor een beschrijving van de nieuwe categorieën in MICS en DHS en hoe dit correspondeert met de WHO-classificatie, zie UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 56 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

¹² WHO, *Eliminating female genital mutilation*, 2008 (http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241596442_eng.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

¹³ Zoek per land in DHS: *available datasets*: <http://dhsprogram.com/data/available-datasets.cfm>

¹⁴ UNICEF Childinfo, *Multiple Indicator Cluster Surveys (MICS)*: <http://www.childinfo.org/mics.html>

¹⁵ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 13 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

¹⁶ Behalve in Afrika komt FGM ook voor in Jemen en Irak. Daarnaast, in mindere mate, in de Verenigde Arabische Emiraten, Israël, Indonesië, Maleisië, en India. Nationale schattingen voor al deze landen ontbreken. WHO, *Eliminating female genital mutilation*, 2008 (http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241596442_eng.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014; UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

- Meer dan 80% van alle vrouwen zijn besneden in: Djibouti, Egypte, Eritrea, Guinee, Mali, Sierra Leone, Somalië, Sudan
- 50–80% van de vrouwen zijn besneden in: Burkina Faso, Ethiopië, Gambia, Liberia, Mauritanië
- 26–50% van de vrouwen zijn besneden in: Guinee-Bissau, Ivoorkust, Kenia, Nigeria, Senegal, Tsjaad
- 10–25% van de vrouwen zijn besneden in: Benin, Centraal-Afrikaanse Republiek, Jemen, Tanzania.
- Minder dan 10% van de vrouwen zijn besneden in: Ghana, Irak, Kameroen, Niger, Uganda, Togo.¹⁷

Type III (infibulatie) komt vooral voor in Djibouti, Eritrea, Somalië en Sudan.

Onderstaand kaartje geeft de geografische verspreiding weer van de betreffende landen met de percentages vrouwen van 15 – 49 jaar die FGM/C hebben ondergaan.¹⁸

plaatje copyright

Landen buiten Afrika waar FGM/C volgens de WHO bewezen voorkomt: Jemen (23%¹⁹) en de autonome Koerdische regio in (Noord-) Irak (73%) – 8% over heel Irak gerekend.

¹⁷ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 35

(http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

¹⁸ *ivm copyright*

¹⁹ Republic of Yemen, *Yemen National Reproductive Health Strategy 2011–2015*, februari 2011

(http://yemen.unfpa.org/demo/uploaded/Yemen%20NRHS%202011-2015%20Final%20English%20version%20_1.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014. Volgens het Population Reference Bureau, gebaseerd op PAFAM 2003, is dit percentage voor Jemen 38%. Niet duidelijk is waar dit verschil op is gebaseerd. PRB, *Female Genital Mutilation/ Cutting: Data and Trends*, update 2014 (<http://www.prb.org/pdf14/fgm->

Landen waarvan volgens de WHO is gebleken dat FGM/C voorkomt, maar waar landelijke prevalentiecijfers ontbreken: India, Indonesië, Israël, Irak, Maleisië, Verenigde Arabische Emiraten.

Van een aantal landen in de wereld bestaan geruchten (*anecdotal reports*) over het voorkomen van FGM/C. Het gaat volgens de WHO om: Colombia, DRC, Oman, Peru, Sri Lanka.²⁰

Het volgende staatje geeft weer hoe de prevalentie van de ene generatie op de volgende verminderd is. In elk land is de praktijk wel afgenomen, dat wil zeggen, minder meisjes dan oudere vrouwen besneden. In Burkina Faso, Ethiopië, Kenia, Liberia en Tanzania is de praktijk aanzienlijk afgenomen²¹

plaatje copyright

[wallchart2014.pdf](#)) geraadpleegd op 09-12-2014; Pharos, *Afrika en Jemen*, z.d.

(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/herkomstlanden/landen-met-vgv-en-prevalentiecijfers/afrika-en-jemen>) geraadpleegd op 09-12-2014

²⁰ WHO, *Eliminating female genital mutilation*, 2008

(http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241596442_eng.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014; Pharos, *Landen met geruchten over VGV*, z.d. (<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/herkomstlanden/landen-met-geruchten-over-vgv>) geraadpleegd op 09-12-2014

²¹ *ivm copyright*

Internationale stappen tegen FGM/C

Vanaf 1982 zijn de eerste actiecomités van het *Inter-African Committee on Traditional Practices* (IAC) opgericht die zich keren tegen FGM/C, vanuit de optiek om praktijken die schadelijk zijn voor de gezondheid van vrouwen uit te bannen.²²

De afgelopen jaren zijn verklaringen tegen FGM/C op verschillende niveaus aangenomen, in Afrikaanse Unie en Verenigde Naties verband. In mei 2008 heeft de VN-Commissie voor de Status van Vrouwen een resolutie aangenomen voor beëindiging van FGM/C.²³

Een belangrijke stap is geweest de aanneming en ratificatie van het Maputo Protocol²⁴, een verdrag tussen Afrikaanse staten waarin ze zich verplichten de rechten van Afrikaanse vrouwen te erkennen; artikel 5 richt zich op het afschaffen van schadelijke praktijken voor vrouwen waaronder FGM/C. Op 11 juli 2003 werd het Maputo-protocol aangenomen door de Afrikaanse Unie in Maputo, Mozambique. Op 25 november 2005, toen 15 lidstaten van de Afrikaanse Unie het verdrag hadden geratificeerd, werd het officieel van kracht en bindend. Van de 54 Afrikaanse staten hebben 51 landen het verdrag inmiddels ondertekend en 36 van die landen hebben het protocol ook geratificeerd. Algerije, Burundi, Centraal Afrikaanse Republiek, Tsjaad, Eritrea, Ethiopië, Madagaskar, Mauritius, Niger, Westelijk Sahara, Sierra Leone, Somalië, São Tomé & Príncipe, Sudan en Zuid-Sudan hebben het verdrag wel ondertekend maar nog niet geratificeerd. Egypte, Botswana en Tunesië hebben het protocol niet getekend en ook niet geratificeerd.²⁵

Een aantal Afrikaanse landen heeft specifieke wetgeving tegen FGM/C aangenomen, sommige landen naar aanleiding van het Maputo verdrag andere landen hadden al eerder FGM/C verboden, zoals Burkina Faso (1996) en Ghana (1994). Andere hebben geen apart wetsartikel maar FGM/C wel specifiek in het wetboek van strafrecht genoemd (vaak onder (kinder)mishandeling), en weer andere landen hebben alleen een artikel over (kinder)mishandeling.²⁶ Het feit dat er wetgeving tegen FGM/C is aangenomen, betekent overigens nog niet dat daders vervolgd en bestraft worden, noch over de mate waarin de praktijk vermindert. Dit laatste is veel meer afhankelijk van maatschappelijke veranderingen binnen de betreffende gemeenschappen zelf.²⁷

In 2009 is er begonnen aan de bouw van een kliniek in het westen van Burkina Faso die de clitoris 'heropbouwt' (voor zover dit kan), met de hulp van voornamelijk Amerikaanse sponsors. Het is de be-

²² Voor een meer uitgebreid overzicht van internationale acties tegen FGM, zie <http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/internationale-ontwikkelingen>

²³ IAC, *International agreements*, last updated 24 november 2009 (http://www.iac-ciaf.net/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=10) geraadpleegd op 28-07-2014

²⁴ Officieel: *The Protocol to the African Charter on Human and people's rights on the rights of women in Africa*

²⁵ ACHPR, *Ratification Table: Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights*, z.d. (<http://www.achpr.org/instruments/women-protocol/ratification/>) geraadpleegd op 18 december 2014)

²⁶ UNICEF, *Legislative Reform to support the Abandonment of FGM/C*, augustus 2010, annex II (http://www.unicef.ie/downloads/UNICEF_Legislative_Reform_to_support_the_Abandonment_of_FGMC_August_2010.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014; NPWJ, *Status of African legislations on FGM/C*, z.d. (<http://www.npwj.org/FGM/Status-african-legislations-FGM.html>) geraadpleegd op 27-08-2014; IAC, *National laws on FGM*, z.d. (http://www.iac-ciaf.net/index.php?option=com_content&view=article&id=23&Itemid=11) geraadpleegd op 27-08-2014; IPU, *Legislations and other national provisions*, z.d. (<http://www.ipu.org/wmn-e/fgm-prov.htm>) geraadpleegd op 27-08-2014

²⁷ Voor meer informatie over traditionele mechanismen om dergelijke maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen, zie Landinfo (Norway), *Female genital mutilation of women in West Africa*, 12 januari 2009 (http://www.landinfo.no/asset/768/1/768_1.pdf) geraadpleegd op 10-12-2014

doeling dat iedere West-Afrikaanse vrouw die slachtoffer is geweest van FGM/C hier terecht kan. Dit is de eerste kliniek in West-Afrika die speciaal hiervoor is.²⁸ In maart 2014 zou de kliniek officieel geopend worden maar de minister van Gezondheidszorg van Burkina Faso verbood de kliniek open te gaan. De aanleiding van het verbod was een aantijging van een professor tegen de kliniek. Hij stelde dat de kliniek pure oplichterij was. Er volgde een rechtszaak die de oprichters van de kliniek wonnen en zij mochten verder gaan met het afbouwen van de kliniek.²⁹ Het plan is om op 6 februari 2015, de internationale dag van *Zero Tolerance Against Female Genital Mutilation*, open te gaan.³⁰

In september 2011 hebben internationale religieuze leiders nationale fatwa's uitgesproken tegen FGM/C tijdens een bijeenkomst over FGM/C en de Islam georganiseerd in Mauritanië. De bijeenkomst werd bijgewoond door 61 hoge geestelijken uit acht West-Afrikaanse landen, Egypte en Sudan.³¹

Een volgende mijlpaal was de unanieme aanneming door de Algemene Vergadering van de VN in december 2012 van een resolutie die oproept tot een wereldwijd verbod op FGM/C.³² Ook het Europees Parlement heeft op 14 juni 2012 een resolutie aangenomen over het uitbannen van genitale verminking van vrouwen.³³ De Europese Commissie heeft in november 2013 een *Communication towards the elimination of female genital mutilation* gepubliceerd, waarin de lidstaten worden aangemoedigd om financiële middelen in te zetten om vooral kinderen en vrouwen te hervestigen die risico lopen op gender-gebaseerd geweld.³⁴

Op 22 juli 2014 werd de eerste *Girls Summit* gehouden in Londen, waarbij opnieuw werd opgeroepen tot internationale actie en dialoog tegen FGM/C en tegen gedwongen en kindhuwelijken.³⁵

Bescherming en vervolging in Nederland en Europa

Op Europees niveau kwamen in 2013 ongeveer 25.000 meisjes en vrouwen uit FGM/C-praktiserende landen asiel vragen; met name in Duitsland, Zweden, Nederland, Italië, Frankrijk, VK en België. Zij komen vooral uit Somalië, Eritrea, Nigeria, Irak, Guinee, Egypte, Ethiopië, Mali en Ivoorkust. Van hen zou-

²⁸ IRIN, *West Africa: "pleasure hospital" under construction for FGM/C victims*, 6 mei 2009

(<http://www.irinnews.org/report/84256/west-africa-pleasure-hospital-under-construction-for-fgm-c-victims>) geraadpleegd op 27-08-2014; BBC News, *The unopened "Pleasure Hospital" of Bobo*, 17 maart 2014 (<http://www.bbc.com/news/magazine-26577358?print=true>) geraadpleegd op 13-10-2014

²⁹ BBC News, *The unopened "Pleasure Hospital" of Bobo*, 17 maart 2014 (<http://www.bbc.com/news/magazine-26577358?print=true>) geraadpleegd op 13-10-2014; Clitoraid, *Clitoraid and Raelian Movement*, 7 juli 2014 (<http://www.clitoraid.org/news>) geraadpleegd op 13-10-2014

³⁰ Clitoraid, *Open Letter to Mrs. Compaore, First Lady of Burkina Faso*, 13 oktober 2014 (<http://www.clitoraid.org/news.php?extend.172>) geraadpleegd op 18-12-2014

³¹ UNFPA, *UNFPA-UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting - annual report 2011, 2012*, p. 23 (http://www.unfpa.org/webdav/site/global/shared/documents/publications/2012/Annual_report_on_FGM-C_2011_low_res.pdf) geraadpleegd op 23-09-2014

³² NPWJ, *UN General Assembly Adopts Worldwide Ban on Female Genital Mutilation*, 20 december 2012 (<http://www.npwj.org/FGM/UN-General-Assembly-Adopts-Worldwide-Ban-Female-Genital-Mutilation.html>) geraadpleegd op 22-12-2014

³³ EP, *European Parliament resolution of 14 June 2012 on ending female genital mutilation*, 14 juni 2012 (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-261>) geraadpleegd op 09-12-2014

³⁴ UNHCR, *Too much pain: Female Genital Mutilation & asylum in the European Union*, maart 2014 (<http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=5316e6db4>) geraadpleegd op 10-12-2014

³⁵ WHO, *WHO commits to stand against female genital mutilation (FGM)*, 22 juli 2014 (http://www.who.int/reproductivehealth/topics/fgm/commitment_against_fgm_cefm/en/) geraadpleegd 31-07-2014

den al 16.000 oftewel 62% bij aankomst in Europa besneden zijn. De UNHCR schat dat er in 2011 over heel Europa ongeveer 2000 asielaanvragen op basis van FGM/C zijn ingewilligd.³⁶

Uit onderzoek van Pharos blijkt dat ongeveer 30.000 besneden vrouwen in Nederland wonen, waarvan 80% uit Somalië, Egypte, Ethiopië, Eritrea en de Koerdisch autonome regio van Irak. Jaarlijks zouden 40–50 meisjes het risico lopen op besnijdenis; met name bij terugkeer naar hun land van herkomst. Er zijn geen aanwijzingen dat meisjes in Nederland besneden worden.³⁷

VN-organisaties, zoals de UNHCR en UNICEF, beschouwen FGM/C als een vorm van gender-gerelateerd geweld dat ernstige psychische en fysieke schade oplevert en een ernstige schending van de mensenrechten. Een gegronde vrees voor FGM/C kan leiden tot een reëel risico voor een schending van artikel 3 van het EVRM (Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens).³⁸

Anderzijds kan iedereen die op enigerlei wijze betrokken is bij het uitvoeren of bevorderen van FGM/C artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag worden tegengeworpen.³⁹

In Nederland is de bestraffing van FGM/C steeds strenger en uitgebreider geworden. De praktijk kan worden bestraft op basis van ernstige opzettelijke (kinder)mishandeling. De besnijd(st)er kan vervolgd worden voor het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Artikelen 300 t/m 304 van het Wetboek van Strafrecht zijn hierop van toepassing. Er staat een maximale gevangenisstraf van 12 jaar op. Sinds februari 2006 kunnen ouders die hun dochters in het buitenland laten besnijden ook gestraft worden, evenals de uitvoerders van een besnijdenis gepraktiseerd in een land waar het niet strafbaar is. Vanaf 1 juli 2009 is de verjaringstermijn verlengd. Een vrouw kan nu aangifte doen van haar besnijdenis, zodra ze 18 is geworden tot haar 38^e levensjaar. Vanaf 7 maart 2013 is in Nederland ook een besnijdenis die in het buitenland is gepleegd waarbij het slachtoffer de Nederlandse nationaliteit heeft en/of een vaste woon- of verblijfplaats in Nederland, strafbaar. Dit geldt ook als de dader niet de Nederlandse nationaliteit heeft en/of in Nederland woonachtig is.⁴⁰ Ook is het voor Nederlandse hulpverleners verplicht een specifiek protocol te volgen bij een vermoeden van een dreigende of uitgevoerde meisjesbesnijdenis.⁴¹

Het Pharos-onderzoek toont aan dat de mogelijkheid van strafvervolging preventief werkt. De belangrijkste reden dat Nederlandse vrouwen uit risicolanden hun dochters niet (laten) besnijden is het wettelijke verbod en het risico dat de kinderen uit huis worden geplaatst. De gevangenisstraf voor het uit-

³⁶ UNHCR, *Too much pain: Female Genital Mutilation & asylum in the European Union – a statistical overview*, februari 2013 (<http://www.refworld.org/docid/512c72ec2.htm>) en *a statistical update*, maart 2014 (<http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=5316e6db4>) geraadpleegd op 10-12-2014

³⁷ Pharos, *Female Genital Mutilation in the Netherlands*, januari 2013 (<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/algemeen/webshop/product/201/female-genital-mutilation-in-the-netherlands-prevalence-incidence-and-determinants>) geraadpleegd op 10-12-2014

³⁸ UNHCR, *Guidance note on refugee claims relating to Female Genital Mutilation*, mei 2009 (<http://www.refworld.org/pdfid/4a0c28492.pdf>) geraadpleegd op 10-12-2014

³⁹ VC 2000: C4/3.11.3.2. Zie voor 1F toekenning: Uitspraak 201208875/1/V1 van de Raad van State d.d. 10 februari 2014, opgenomen in Quest onder nummer: 004353075 of via internet: <http://www.raadvanstate.nl/uitspraken/zoeken-in-uitspraken/tekst-uitspraak.html?id=77824> geraadpleegd op 23-12-2014

⁴⁰ Minister van Veiligheid en Justitie, *Wet van 7 maart 2013 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht*, In: Staatsblad der Koninkrijk der Nederlanden, Jaargang 2013, Nr. 95, 15 maart 2013 (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2013-95.html>) geraadpleegd op 10-12-2014

⁴¹ Pharos, *Handelingsprotocol AMK*, z.d. (<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/protocolen/handelingsprotocol-amk>) geraadpleegd op 18-12-2014

voeren van meisjesbesnijdenis kan oplopen tot een maximum van 12 jaar. De strafrechtelijke aanpak van meisjesbesnijdenis is uitgebreid.⁴²

Opsporing en vervolging van FGM/C in Nederland heeft tot op heden niet geleid tot veroordelingen. Uit eerdere onderzoeken en publicaties is al veel bekend over het beleid en de regelgeving op het gebied van FGM/C in België, Frankrijk, Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk, Zweden en Duitsland. Frankrijk is het land met de meeste ervaring met het succesvol strafrechtelijk opsporen en vervolgen van FGM/C.⁴³

⁴² Pharos, *Female Genital Mutilation in the Netherlands*, januari 2013

(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/algemeen/webshop/product/201/female-genital-mutilation-in-the-netherlands-prevalence-incidence-and-determinants>) geraadpleegd op 10-12-2014; Rijksoverheid, *Staatssecretaris Van Rijn*, 6 februari 2013 (http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/02/06/staatssecretaris-van-rijn-aanpak-meisjesbesnijdenis-nog-steviger.html?ns_campaign=nieuwsberichten-ministerie-van-volksgesondheid%2C-welzijn-en-sport&ns_channel=att) geraadpleegd op 10-12-2014

⁴³ Pharos, *Internationaal beleid*, z.d. (<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/internationaal-beleid>) geraadpleegd op 28-07-2014

2 Centraal-Afrikaanse Republiek (CAR)

UNICEF classificeert de Centraal-Afrikaanse Republiek onder de categorie 4 landen, waarbij categorie 4 betekent een land waar een laag percentage vrouwen (tussen de 10 en 25%) besneden is.⁴⁴

Bronnen

De basisgegevens over de CAR zijn uit het meest recent MICS onderzoek van 2010 en die van 2006.

Percentage gevallen

Basisinformatie: de CAR heeft circa 5.277.960 inwoners; vrouwen circa 2.776.782 (schatting juli 2014).⁴⁵

In de Centraal-Afrikaanse Republiek was 24% van de vrouwen tussen de 15 en 49 jaar besneden in 2010. In 2006 was 28% van de vrouwen besneden. Dit betekent dat er een lichte daling heeft plaatsgevonden.⁴⁶

De ngo *Comité Inter-Africain sur les pratiques traditionnelles Centrafrique* (CIAF Centrafrique) heeft in 2012 een eigen onderzoek verricht naar het percentage besneden vrouwen in de CAR. Uit haar onderzoeksresultaten blijkt dat 37% van de ondervraagde vrouwen besneden was.⁴⁷

NB: omdat de methode van het onderzoek niet geheel duidelijk is (er zijn geen gegevens bekend over de groep die onderzocht is – leeftijd, grootte, etc.) zijn de uitslagen ervan niet te vergelijken met die van de MICS.

Type FGM/C

Het meest voorkomende type FGM/C is type I en II (gedeeltelijk of geheel verwijderen van de clitoris en verwijderen van weefsel) – 17%, terwijl het dichtnaaien van de vagina (type III) het minst voorkomt, slechts bij 1,7% van de vrouwen.⁴⁸ In 2006 kwamen Type I en II ook het meest voor.⁴⁹

Leeftijd

Het percentage besneden vrouwen in 2010 stijgt met de leeftijd, van 18% voor vrouwen van 15–19 jaar tot 34% voor 45–49 jarigen. Hieruit zou een lichte daling van de praktijk te concluderen zijn.⁵⁰

⁴⁴ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 27

(http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

⁴⁵ CIA, *The World factbook: Central African Republic*, 22 juni 2014 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ct.html>) geraadpleegd op 12-02-2015

⁴⁶ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 240 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014 en *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2006*, januari 2009, p. 184 (http://www.childinfo.org/files/MICS3_CAR_FinalReport_2006_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

⁴⁷ Centrafrique Libre, *Le taux de prévalence d'excision en Centrafrique demeure le plus élevé de la sous région*, 21 december 2012 (<http://www.centrafriquelibre.info/?p=568>) geraadpleegd op 14-10-2014

⁴⁸ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 242 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

⁴⁹ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2006*, januari 2009, p. 186 (http://www.childinfo.org/files/MICS3_CAR_FinalReport_2006_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

Overzicht percentage besnijdenissen naar leeftijdscategorie voor 2010 en 2006⁵¹:

Leeftijdscategorie	2010	2006
15 - 19	17,9	18,7
20 - 24	22,1	24
25 - 29	24,5	26
30 - 34	25,5	27,3
35 - 39	28,4	29,8
40 - 44	29,9	34,6
45 - 49	33,8	31,8

Onder de ondervraagde vrouwen uit het onderzoek van 2010 die besneden waren gaf minder dan 1% aan dat een van hun dochters in de leeftijd van 4 – 14 jaar besneden was. Het hoogste percentage van meisjes die besneden waren was in de categorie 10–14 jarigen (6%).⁵² Er zijn geen grote verschillen tussen de gegevens van 2010 en die van 2006.

Volgens een rapport van UNICEF uit 2013 zou van de meisjes die besneden worden minstens 80% van hen tussen de 5 en 14 jaar besneden worden in de CAR.⁵³

Regionale verschillen

Basisinformatie: de CAR heeft een oppervlakte van 622,984 vierkante kilometer. Het is opgedeeld in 16 districten en de hoofdstad Bangui. In 2011 woonde 39% van de totale bevolking in steden; Bangui had 740.000 inwoners (2011).⁵⁴

De praktijk van vrouwenbesnijdenis komt vaker voor op het platteland (29%) dan de stedelijke gebieden (18%).

Het aantal besneden vrouwen varieert per district. In de districten Bamingui–Bangoran (77%) en Ouaka (73%) zijn ten minste zeven van de tien vrouwen besneden; ten minste zes van de tien vrouwen zijn besneden in Kémo (61%), Basse–Kotto (63%), Nana–Grébizi (61%) en Haute Kotto (67%). In het district Nana Mambéré is het percentage besneden vrouwen het laagst (3%).⁵⁵

⁵⁰ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 240 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

⁵¹ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 241 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014 en *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2006*, januari 2009, p. 186 (http://www.childinfo.org/files/MICS3_CAR_FinalReport_2006_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

⁵² UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 244 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

⁵³ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 47 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

⁵⁴ CIA, *The World factbook : Central African Republic*, 22 juni 2014 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ct.html>) geraadpleegd op 12-02-2015

⁵⁵ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 240 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

Overzicht besneden vrouwen per district, in percentages, voor 2010 en 2006⁵⁶:

	<u>2010</u>	<u>2006</u>	plaatje copyright
Ombella Mpoko	26,2	26,6	
Lobaye	11,8	10,3	
Mambéré Kadéï	12	7,0	
Nana Mambéré	3,3	2,9	
Sangha Mbaéré	4,5	5,7	
Ouham-Pende	3,3	3,6	
Ouham	32,3	34,6	
Kémo	61,1	66,8	
Nana Grébizi	60,8	74,9	
Ouaka	72,9	81,3	
Haute-Kotto	67,1	71,5	
Bamingui-Bangoran	76,6	72,0	
Basse Kotto	63,4	65,0	
Mbomou	4,7	4,8	
Haut Mbomou	3,9	1,3	
Bangui	14,8	17,2	

Er zijn geen gegevens beschikbaar voor het district Vakaga. Dit district was tijdens de onderzoeksperiode zeer onveilig in verband met gevechten.⁵⁷

De meeste districten tonen voor 2010 een (lichte) daling ten opzichte van 2006. Echter een aantal districten tonen juist een (lichte) stijging in het percentage besneden vrouwen waarbij drie de hoogste stijging vertonen: Bamingui-Bangoran (van 72% naar 77%), Haut Mbomou (was 1,3% en in 2010 3,9%) en Mambéré Kadéï (van 7% naar 12%). Een reden voor de stijging wordt niet vermeldt.⁵⁸

De districten met het hoogste percentage besneden vrouwen in het onderzoek van MICS uit 2010 zijn Bamingui-Bangoran (77%) en de regio Ouaka (73%).⁵⁹

Volgens het onderzoek door de ngo CIAF *Centrafrique* van 2012 wordt in de districten Ouaka, Kemo en Nana-Gbérizi nog steeds het hoogst percentage vrouwen besneden. In Ouaka zou het 91% van de vrouwen betreffen. Volgens het onderzoek zou dit te maken hebben met onder andere het gegeven dat

⁵⁶ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 241 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014 en *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2006*, januari 2009, p. 186 (http://www.childinfo.org/files/MICS3_CAR_FinalReport_2006_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

⁵⁷ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 241 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014 en *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2006*, januari 2009, p. 29 (http://www.childinfo.org/files/MICS3_CAR_FinalReport_2006_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

⁵⁸ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 241 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014 en *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2006*, januari 2009, p. 186 (http://www.childinfo.org/files/MICS3_CAR_FinalReport_2006_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

⁵⁹ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 241 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

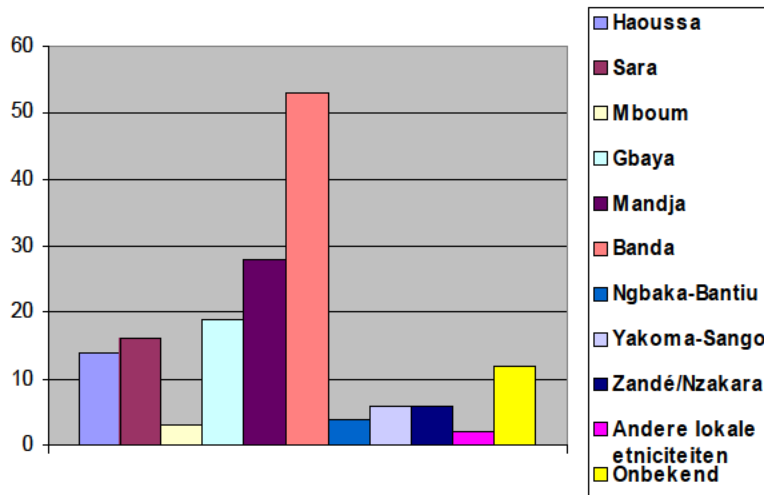
de ingreep wordt gezien als een essentieel onderdeel van het volwassen worden van een meisje en met het geloof dat vrouwen die niet besneden zijn vreemd zullen gaan⁶⁰

Etnische verschillen

Basisinformatie etnische groeperingen: etnische groepen in de CAR zijn de Gbaya 33%, Banda 27%, Mandja 13%, Sara 10%, Mboum 7%, Ngbaka 4% , Yakoma 4%, anderen 2%

Overzicht besneden vrouwen naar etnische verdeling van het hoofd van de huishouding, in percentages, voor 2010⁶¹:

- Haoussa 14,4
- Sara 15,8
- Mboum 2,5
- Gbaya 19,1
- Mandja 37,6
- Banda 53,4
- Ngbaka-Bantiu 4,0
- Yakoma-Sango 5,5
- Zandé/Nzakara 6,0
- Andere lokale etniciteiten 20,2
- Onbekend 11,8
- Niet CAR etniciteiten 29

In 2010 had meer dan de helft van de vrouwen van wie het hoofd van de huishouding de Banda etniciteit had FGM/C ondergaan (53%), terwijl minder dan 5% van de vrouwen onder de Ngbaka Bantu en de Mboum huishoudens besneden waren. In 2006 waren de verhoudingen met betrekking tot de etniciteit met het hoogste percentage besneden vrouwen gelijk aan die van 2010. Echter twee bevolkingsgroepen tonen voor 2010 een stijging in percentage besneden vrouwen ten opzichte van het onderzoek van

⁶⁰ Centrafrique Libre, *Le taux de prévalence d'excision en Centrafrique demeure le plus élevé de la sous région*, 21 december 2012 (<http://www.centrafriquelibre.info/?p=568>) geraadpleegd op 14-10-2014

⁶¹ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 242 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

2006, namelijk de Yakoma-Sango (was 2,5% in 2006 en 5,5% voor 2010) en Zandé/Nzakara (gestegen van 3% naar 6%).⁶²

Religieuze verschillen

In de CAR is de verdeling naar geloof als volgt: inheemse godsdiensten 35%, protestants 25%, rooms-katholiek 25%, moslim 15%.⁶³

Volgens onderzoek ligt het percentage besneden vrouwen naar religieuze affiniteit tussen de 21 en 25%⁶⁴:

- Moslim 24%
- Rooms-katholiek 24%
- Andere christ. religies 25%
- Andere religies 21%
- Geen religie 23%

Sociaal-economische verschillen

Basisinformatie sociaal-economische omstandigheden: in de CAR gaan meisjes gemiddeld zes jaar naar school.⁶⁵

Uit het onderzoek van 2010 bleek dat vrouwen met een hogere opleiding en uit een rijk milieu minder kans liepen om besneden te worden dan vrouwen met een lage of geen opleiding en afkomstig uit een arm milieu. Met betrekking tot de laatste categorie was het percentage besneden vrouwen 30% en 34% en voor de goed opgeleide vrouw en/of uit een rijk milieu 12% en 15%.⁶⁶

Nationale wetgeving tegen FGM/C

De Centraal-Afrikaanse Republiek heeft een aantal wetgevingen die het onderwerp besnijdenis vermelden.

In 1966 is er een presidentieel decreet aangenomen: *Ordinance no.66/16*. Het decreet verbiedt besnijdenis. Er wordt niet gespecificeerd wie aansprakelijk wordt gesteld, er staat (slechts) dat besnijdenis verboden is.⁶⁷

⁶² UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 240 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014 en *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2006*, januari 2009, p. 186 (http://www.childinfo.org/files/MICS3_CAR_FinalReport_2006_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

⁶³ CIA, *The World factbook : Central African Republic*, 22 juni 2014 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ct.html>) geraadpleegd op 12-02-2015

⁶⁴ UNICEF, *Central African Republic: statistical profile on female genital mutilation/cutting*, december 2013 (<http://www.unicef.org/resources/fgmc-country-profiles>) geraadpleegd op 27-08-2014

⁶⁵ CIA, *The World factbook : Central African Republic*, 22 juni 2014 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ct.html>) geraadpleegd op 12-02-2015

⁶⁶ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 240 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

⁶⁷ Shell-Duncan, Bettina et al, *Legislating Change?*, In: Law & Society Review, 2013, p. 807 (http://www.tostan.org/sites/default/files/resources/legislatingchange2013_-_bettina_shell-duncan.pdf) geraadpleegd op 25-09-2014

De *Loi no. 06.032 Portant protection de la femme contre la violence en République Centrafricaine* (bescherming van de vrouw) van 27 december 2006 definieert en bestraft verschillende vormen van geweld tegen vrouwen in zowel de publieke als privésfeer. Artikel 9 behandelt o.a. het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel, mishandeling, openbare belediging en alle vormen van besnijdenis.⁶⁸ Artikel 19 van de wet stelt een strafmaat van 2 tot 5 jaar gevangenis en een boete tussen de 100.000 CFA en 1.000.000 CFA voor uitvoerders van FGM/C dan wel diegene die enige vorm van besnijdenis stimuleert. De straf dient te worden verdubbeld bij herhaling. Als de besnijdenis tot de dood van het slachtoffer leidt dan wordt de dader(s) dwangarbeid voor het leven opgelegd (art. 20). Art.21 bestraft personen die op de hoogte waren van een geplande of uitgevoerde besnijdenis en die de autoriteiten niet hebben ingelicht met een gevangenisstraf van 6 maanden tot een jaar en een boete tussen de 50.000 en 500.000 CFA.⁶⁹

De (nieuwe) strafwet van januari 2010: *Loi no. 10.001 du 06 janvier 2010 portant code penal Centrafricain*, heeft de drie artikelen die de praktijk van besnijdenis strafbaar stellen in de wet ter bescherming van de vrouw – *Loi no. 06.032*, letterlijk overgenomen. Onder sectie 2: misdaden en delicten tegen de vrouw (*crimes et délits envers la femme*) wordt in de artikelen 114 tot en met 116 de strafmaat herhaald.⁷⁰

Rechtsgang

Tot en met 2012 is er – voor zover bekend – nog nooit een rechterlijke uitspraak geweest met betrekking tot FGM/C.⁷¹

N.B.: door de (burger)oorlog in de CAR is er geen recentere informatie beschikbaar.

Houding van de overheid

De regering zendt bewustwordingsprogramma's over FGM/C uit via publieke radiozenders.⁷²

Voor het uitbreken van het huidige conflict in 2010 heeft de overheid een aantal stappen ondernomen om geweld tegen vrouwen en meisjes aan te pakken. Zo heeft het een nationaal comité opgericht ter

⁶⁸ CORI, *CORI country report: Central African Republic*, oktober 2013, p, 52 (<http://www.refworld.org/pdfid/538d74f04.pdf>) geraadpleegd op 17-10-2014; *Loi no. 06.032 du 27 décembre 2006*, In: Journal Officiel de la République Centrafricaine, september 2007 (<http://www2.ilo.org/dyn/natlex/docs/SERIAL/88131/100673/F2011730553/CAF-88131.pdf>) geraadpleegd op 17-10-2014

⁶⁹ *Loi no. 06.032 du 27 décembre 2006*, In: Journal Officiel de la République Centrafricaine, september 2007 (<http://www2.ilo.org/dyn/natlex/docs/SERIAL/88131/100673/F2011730553/CAF-88131.pdf>) geraadpleegd op 17-10-2014

⁷⁰ *Loi no. 10.001 du 06 janvier 2010 portant code penal Centrafricain*, In: Journal Officiel de la République Centrafricaine, 15 januari 2010 (<http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/SERIAL/88116/100661/F1881819351/CAF-88116.pdf>) geraadpleegd op 17-10-2014

⁷¹ Centrafrique Libre, *Le taux de prévalence d'excision en Centrafrique demeure le plus élevé de la sous région*, 21 december 2012 (<http://www.centrafrielibre.info/?p=568>) geraadpleegd op 14-10-2014; Orchid Project, *Country: Central African Republic*, 5 februari 2013 (<http://orchidproject.org/wp-content/uploads/2013/02/Central-African-Republic-Final.pdf>) geraadpleegd op 05-11-2014:

⁷² US DoS, *Country reports on human rights practices for 2013: Central African Republic*, februari 2014 (<http://www.state.gov/documents/organization/220305.pdf>) geraadpleegd op 15-10-2014

bestrijding van o.a. FGM/C. Ook is er een nationaal plan ingesteld om onder andere traditionele gebruiken die slecht zijn voor de gezondheid van vrouwen en meisjes aan te pakken.⁷³

Houding van de bevolking

Basisinformatie: de CAR heeft circa 5.277.960 inwoners; vrouwen circa 2.776.782 (schatting juli 2014).⁷⁴

In 2006 was 1 op de 10 vrouwen voor het behoud van de praktijk waarbij vrouwen op het platteland meer voor het behoud ervan waren (19%) ten opzichte van vrouwen uit de steden (9%). Het meest opvallende was dat juist de jongere generatie aangaf dat het belangrijk was om FGM/C te blijven uitvoeren.⁷⁵

Uit het MICS onderzoek van 2010 blijkt dat vrouwen die zelf besneden zijn vaker voor het behoud van de praktijk (27%) zijn dan vrouwen die zelf niet besneden zijn (5%). Onder de vrouwen die enige vorm van opleiding hebben gehad (middelbaar of hoger) is slechts 5% voor het behoud van FGM/C. Onder de niet-geschoolde vrouwen is 15% voor het behoud. Met betrekking tot etniciteit scoren de Banda-vrouwen het hoogst (19%) met betrekking tot het behoud van de praktijk. Van de bevroegde mannen tussen de 15 en 49 jaar gaf 56% aan geen moeite te hebben met de afschaffing van FGM/C, terwijl 31% geen antwoord op de vraag kon geven, zij waren van mening dat dit een vrouwenaangelegenheid is en dus door de vrouw moet worden beslist.⁷⁶

Een rapport van UNICEF over 2011 gaf aan dat het percentage vrouwen dat FGM goedkeurde op 11% zou liggen, in 2010 zou dit 14% zijn geweest.⁷⁷

Uit het onderzoek van CIAF blijkt dat FGM/C voor veel meisjes, vooral die van het platteland, een van de twee belangrijkste ceremonies in hun leven is. Samen met het trouwen betekent dit dat zij vrouw zijn en dat zij geaccepteerd zijn en behoren tot de gemeenschap. Uit het onderzoek bleek ook dat veel mannen weigeren te trouwen met een vrouw die niet is besneden. De mannen geloven dat een onbesneden vrouw een vrouw is die overspel pleegt / zal plegen.⁷⁸

Acties tegen FGM/C

Het *Comité Inter-Africain sur les pratiques traditionelles Centrafricaine* (CIAF Centrafrique) organiseert /organiseerde regelmatig bewustmakingsbijeenkomsten in Bangui en in andere delen van het land.⁷⁹

⁷³ UN CEDAW, *Concluding observations*, CEDAW/C/CAF/CO/1-5, 24 juli 2014, p. 7

(http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW/C/CAF/CO/1-5&Lang=En) geraadpleegd op 15-10-2014

⁷⁴ CIA, *The World factbook : Central African Republic*, 22 juni 2014 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ct.html>) geraadpleegd op 12-02-2015

⁷⁵ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples 2006*, januari 2009, p. 185 (http://www.childinfo.org/files/MICS3_CAR_FinalReport_2006_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

⁷⁶ UNICEF Childinfo, *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, 2010*, juni 2012, p. 244, 246 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

⁷⁷ UNICEF, *Country office report: annual report 2011 for Central African Republic*, WCARO, z.d., p.3

⁷⁸ Centrafrique Libre, *Le taux de prévalence d'excision en Centrafrique demeure le plus élevé de la sous région*, 21 december 2012 (<http://www.centrafriquelibre.info/?p=568>) geraadpleegd op 14-10-2014

⁷⁹ Ambassade de France, *Journée internationale de la femme*, maart 2012 (<http://www.ambafrance-cf.org/Journee-internationale-de-la-femme>) geraadpleegd op 14-10-2014

Veel lokale ngo's voeren activiteiten uit op microniveau om de gedachtegang van de plaatselijke bevolking te veranderen. Het is moeilijk hier grip op te krijgen omdat vaak een taboe rust op het spreken over FGM/C.⁸⁰

Bescherming / onttrekking aan FGM/C

Het is niet bekend of en in welke mate de overheid van Benin bescherming biedt tegen FGM/C. Er is ook geen informatie over specifieke organisaties die bescherming bieden aan iemand die zich wil onttrekken aan FGM/C.

Volgens de VN zijn er in de CAR te weinig opvangmogelijkheden voor vrouwen die het slachtoffer zijn van seksueel geweld (w.o. FGM/C).⁸¹

⁸⁰ Centrafrique Libre, *Le taux de prévalence d'excision en Centrafrique demeure le plus élevé de la sous région*, 21 december 2012 (<http://www.centrafrielibre.info/?p=568>) geraadpleegd op 14-10-2014

⁸¹ UN CEDAW, *Concluding observations*, CEDAW/C/CAF/CO/1-5, 24 juli 2014, p. 8 (http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW/C/CAF/CO/1-5&Lang=En) geraadpleegd op 15-10-2014

3 Lijst van gebruikte bronnen

ABC News, *UK prime minister David Cameron calls for end to female genital mutilation, child marriages*, 23 juli 2014 (<http://www.abc.net.au/news/2014-07-23/cameron-calls-for-an-end-to-female-genital-mutilation/5616544>) geraadpleegd op 12-12-2014

ACHPR (African Charter on Human and Peoples' Rights):

- *Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa*, 11 juli 2003 (http://www.achpr.org/files/instruments/women-protocol/achpr_instr_proto_women_eng.pdf) geraadpleegd op 18-12-2014
- *Ratification Table: Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa*, z.d. (<http://www.achpr.org/instruments/women-protocol/ratification/>) geraadpleegd op 18-12-2014

Ambassade de France, *Journée internationale de la femme*, maart 2012 (<http://www.ambafrance-cf.org/Journee-internationale-de-la-femme>) geraadpleegd op 14-10-2014

BBC News, *The unopened "Pleasure Hospital" of Bobo*, 17 maart 2014 (<http://www.bbc.com/news/magazine-26577358?print=true>) geraadpleegd op 13-10-2014

Centrafrique Libre, *Le taux de prévalence d'excision en Centrafrique demeure le plus élevé de la sous région*, 21 december 2012 (<http://www.centrafriquelibre.info/?p=568>) geraadpleegd op 14-10-2014

Childinfo (MICS) zie onder UNICEF Childinfo

CIA (Central Intelligence Agency), *The World factbook : Central African Republic*, 22 juni 2014 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ct.html>) geraadpleegd op 12-02-2015

Clitoraid:

- *Clitoraid and Raelian Movement win major defamation case in West Africa*, 7 juli 2014 (<http://www.clitoraid.org/news>) geraadpleegd op 13-10-2014
- *Open Letter to Mrs. Compaore, First Lady of Burkina Faso, following her appearance on the show Africanité on TV5 World*, 13 oktober 2014 (<http://www.clitoraid.org/news.php?extend.172>) geraadpleegd op 18-12-2014

CORI, *CORI country report: Central African Republic*, oktober 2013 (<http://www.refworld.org/pdfid/538d74f04.pdf>) geraadpleegd op 17-10-2014

DHS (Demographic and Health Surveys) Program, *Available datasets* (<http://dhsprogram.com/data/available-datasets.cfm>)

EP (European Parliament), *European Parliament resolution of 14 June 2012 on ending female genital mutilation*, 14 juni 2012 (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-261>) geraadpleegd op 09-12-2014

IAC (Inter-African Committee on Traditional Practices):

- *International agreements*, last updated 24 november 2009 (http://www.iac-ciaf.net/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=10) geraadpleegd op 28-07-2014
- *National laws on FGM*, z.d. (http://www.iac-ciaf.net/index.php?option=com_content&view=article&id=23&Itemid=11) geraadpleegd op 27-08-2014

IPU (Inter-Parliamentary Union), *Legislations and other national provisions*, z.d.

(<http://www.ipu.org/wmn-e/fgm-prov.htm>) geraadpleegd op 27-08-2014

IRIN, *West Africa: "pleasure hospital" under construction for FGM/C victims*, 6 mei 2009

(<http://www.irinnews.org/report/84256/west-africa-pleasure-hospital-under-construction-for-fgm-c-victims>) geraadpleegd op 27-08-2014

Landinfo: *Female genital mutilation of women in West Africa*, 12 januari 2009

(http://www.landinfo.no/asset/768/1/768_1.pdf) geraadpleegd op 10-12-2014

Loi no. 06.032 du 27 décembre 2006, portant protection de la femme contre la violence en République Centrafricaine, In: Journal Officiel de la République Centrafricaine, september 2007

(<http://www2.ilo.org/dyn/natlex/docs/SERIAL/88131/100673/F2011730553/CAF-88131.pdf>) geraadpleegd op 17-10-2014

Loi no. 10.001 du 06 janvier 2010 portant code penal Centrafricain, In: Journal Officiel de la République Centrafricaine, 15 januari 2010

(<http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/SERIAL/88116/100661/F1881819351/CAF-88116.pdf>) geraadpleegd op 17-10-2014

Minister van Veiligheid en Justitie, *Wet van 7 maart 2013 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Strafrecht BES met het oog op de verruiming van de mogelijkheden tot strafrechtelijke aanpak van huwelijksdwang, polygamie en vrouwelijke genitale verminking*, In: Staatsblad der Koninkrijk der Nederlanden, Jaargang 2013, Nr. 95, 15 maart 2013

(<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2013-95.html>) geraadpleegd op 18-12-2014

NPWJ (No Peace Without Justice):

- *Status of african legislations on FGM/C*, z.d (<http://www.npwj.org/FGM/Status-african-legislations-FGM.html>) geraadpleegd op 27-08-2014
- *UN General Assembly Adopts Worldwide Ban on Female Genital Mutilation*, 20 december 2012 (<http://www.npwj.org/FGM/UN-General-Assembly-Adopts-Worldwide-Ban-Female-Genital-Mutilation.html>) geraadpleegd op 22-12-2014

Orchid Project, *Country: Central African Republic*, 5 februari 2013

(<http://orchidproject.org/wp-content/uploads/2013/02/Central-African-Republic-Final.pdf>) geraadpleegd op 05-11-2014:

Pharos:

- *Afrika en Jemen*, z.d. (<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/herkomstlanden/landen-met-vqv-en-prevalentiecijfers/afrika-en-jemen>) geraadpleegd op 09-12-2014

- *Factsheet vrouwelijke genitale verminking, 2013*
(http://www.pharos.nl/documents/doc/factsheet_vgv.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014
- *Female Genital Mutilation in the Netherlands – prevalence, incidence and determinants*, januari 2013 (<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/algemeen/webshop/product/201/female-genital-mutilation-in-the-netherlands-prevalence-incidence-and-determinants>) geraadpleegd op 10-12-2014
- *Handelingsprotocol AMK*, z.d.
(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/protocollen/handelingsprotocol-amk>) geraadpleegd op 18-12-2014
- *Internationaal beleid – beleid en wetgeving*, z.d.
(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/internationaal-beleid>) geraadpleegd op 28-07-2014
- *Internationale ontwikkelingen*, z.d.
(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/internationale-ontwikkelingen>) geraadpleegd op 18-12-2014
- *Landen met geruchten over VGV*, z.d.
(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/herkomstlanden/landen-met-geruchten-over-vgv>) geraadpleegd op 09-12-2014
- *Wetgeving*, z.d. (<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-nederland/wetgeving>) geraadpleegd op 28-07-2014

PRB (Population Reference Bureau), *Female Genital Mutilation/ Cutting: data and trends*, update 2014
(<http://www.prb.org/pdf14/fgm-wallchart2014.pdf>) geraadpleegd op 09-12-2014

Republic of Yemen, *Yemen National Reproductive Health Strategy 2011–2015*, februari 2011
(http://yemen.unfpa.org/demo/uploaded/Yemen%20NRHS%202011-2015%20Final%20English%20version%20_1.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

Rijksoverheid: *Staatssecretaris Van Rijn: aanpak meisjesbesnijdenis nog steviger*, 06-02-2013
(http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/02/06/staatssecretaris-van-rijn-aanpak-meisjesbesnijdenis-nog-steviger.html?ns_campaign=nieuwsberichten-ministerie-van-volksgesondheid%2C-welzijn-en-sport&ns_channel=att) geraadpleegd op 10-12-2014

Shell-Duncan, Bettina et al, *Legislating Change? Responses to Criminalizing Female Genital Cutting in Senegal*, In: *Law & Society Review*, 2013, p. 803-835
(http://www.tostan.org/sites/default/files/resources/legislatingchange2013_-_bettina_shell-duncan.pdf) geraadpleegd op 25-09-2014

UN CEDAW (Committee on the Elimination of Discrimination against Women), *Concluding observations on the combined initial and second to fifth periodic report on the Central African Republic*, CE-DAW/C/CAF/CO/1-5, 24 juli 2014
(http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW/C/CAF/CO/1-5&Lang=En) geraadpleegd op 15-10-2014

UNFPA (UN Population Fund):

- *Female Genital Mutilation/Cutting country profiles*, 22 oktober 2013
(<http://www.refworld.org/publisher,UNFPA,COUNTRYPROF,,,0.html>) geraadpleegd op 23-12-2014
- *UNFPA-UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting: accelerating change – annual report 2011, 2012*

(http://www.unfpa.org/webdav/site/global/shared/documents/publications/2012/Annual_report_on_FGM-C_2011_low_res.pdf) geraadpleegd op 23-09-2014

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees):

- *Guidance note on refugee claims relating to Female Genital Mutilation*, mei 2009 (<http://www.refworld.org/pdfid/4a0c28492.pdf>) geraadpleegd op 10-12-2014
- *Too Much Pain: Female Genital Mutilation & Asylum in the European Union – A Statistical Overview*, februari 2013 (<http://www.refworld.org/docid/512c72ec2.html>) geraadpleegd op 10-12-2014
- *Too Much Pain: Female Genital Mutilation & Asylum in the European Union – A Statistical Update*, maart 2014 (<http://www.refworld.org/cgi-bin/tehis/vtx/rwmain?docid=5316e6db4>) geraadpleegd op 10-12-2014

UNICEF:

- *Central African Republic – statistical profile on female genital mutilation/cutting*, december 2013 (<http://www.unicef.org/resources/fgmc-country-profiles>) geraadpleegd op 27-08-2014
- *Country office report: annual report 2011 for Central African Republic, WCARO*, z.d. (http://www.unicef.org/about/annualreport/files/Central_African_Republic_COAR_2011.pdf) geraadpleegd op 04-12-2014
- *Female Genital Mutilation/Cutting: A statistical overview and exploration of the dynamics of change*, juli 2013 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014
- *Legislative Reform to support the Abandonment of Female Genital Mutilation / Cutting*, augustus 2010 (http://www.unicef.ie/downloads/UNICEF_Legislative_Reform_to_support_the_Abandonment_of_FGM_Cutting_August_2010.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

UNICEF Childinfo:

- *Multiple Indicator Cluster Surveys (MICS)* (<http://www.childinfo.org/mics.html>)
- *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples – MICS couplée avec la sérologie VIH, RCA, 2010*, juni 2012 (http://www.childinfo.org/files/MICS4_CAR_FinalReport_2010_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014
- *République Centrafricaine: enquête par grappes à indicateurs multiples, couplée avec la sérologie VIH et anémie 2006*, januari 2009 (http://www.childinfo.org/files/MICS3_CAR_FinalReport_2006_Fr.pdf) geraadpleegd op 16-10-2014

US DoS (United States Department of State), *Country reports on human rights practices for 2013: Central African Republic*, februari 2014 (<http://www.state.gov/documents/organization/220305.pdf>) geraadpleegd op 15-10-2014

WHO (World Health Organization):

- *Classification on female genital mutilation (2008)*, z.d. (<http://www.who.int/reproductivehealth/topics/fgm/overview/en/>) geraadpleegd 09-12-2014
- *Eliminating female genital mutilation. An interagency statement*, 2008 (http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241596442_eng.pdf) geraadpleegd 09-12-2014
- *Female genital mutilation, Fact sheet N°241*, Updated February 2014 (<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/>) geraadpleegd 09-12-2014

- *WHO commits to stand against female genital mutilation (FGM) and child, early and forced marriage (CEFM)*, 22 juli 2014
http://www.who.int/reproductivehealth/topics/fgm/commitment_against_fgm_cefm/en/ geraadpleegd 31 juli 2014